

Nacrt

Uredba Komisije (EU) br. .../... od ... o primjeni članka 101. stavka 3. Ugovora o funkcioniranju Europske unije na određene kategorije sporazuma o specijalizaciji

(Tekst mjerodavan za Europski gospodarski prostor)

EUROPSKA KOMISIJA,

Uzimajući u obzir Ugovor o funkcioniranju Europske unije,

Uzimajući u obzir Uredbu Vijeća (EEZ) br. 2821/71 od 20. prosinca 1971. o primjeni članka 85. stavka 3. Ugovora na kategorije sporazuma, odluka i usklađeno djelovanje¹,

Objavom nacrtu ove Uredbe,

Nakon savjetovanja sa Savjetodavnim odborom za ograničavajuća djelovanja i vladajuće položaje,

Budući da:

(1) Uredba (EEZ) br. 2821/71 ovlašćuje Komisiju da članak 101. stavak 3. Ugovora o funkcioniranju Europske unije* uredbom primijeni na određene kategorije sporazuma, odluka i usklađeno djelovanje koji su obuhvaćeni člankom 101. stavkom 1. i za cilj imaju specijalizaciju, uključujući i sporazume potrebne da se ona postigne.

(2) Uredba Komisije (EZ) br. 2658/2000 od 29. studenog 2000. o primjeni članka 81. stavka 3. Ugovora na kategorije sporazuma o specijalizaciji² definira kategorije sporazuma o specijalizaciji za koje je Komisija smatrala da zadovoljavaju uvjete utvrđene u članku 101. stavku 3. Ugovora. S obzirom na sveukupno pozitivno iskustvo u primjeni te Uredbe, koja istječe 31. prosinca 2010., te uzimajući u obzir nova iskustva stečena nakon njezinog donošenja, primjereno je donijeti novu uredbu o skupnom izuzeću.

(3) Ova bi uredba trebala zadovoljiti dva uvjeta, i to osiguranje učinkovite zaštite tržišnog natjecanja i pružanje odgovarajuće pravne sigurnosti za poduzetnike. Postavljanje ovih ciljeva treba uzeti u obzir potrebu pojednostavljenja upravnog nadzora i zakonodavnog okvira u najvećoj mogućoj mjeri. U primjeni članka 101. stavka 3. Ugovora općenito se može pretpostaviti da će ispod određenog praga tržišne snage pozitivni učinci sporazuma o specijalizaciji prevagnuti nad negativnim učincima na tržišno natjecanje.

(4) U primjeni članka 101. stavka 3. Ugovora putem uredbe, nije potrebno utvrditi one sporazume koji mogu biti obuhvaćeni člankom 101. stavkom 1. Ugovora. U pojedinačnoj ocjeni sporazuma iz članka 101. stavka 1. Ugovora, treba voditi računa o nekoliko čimbenika, a posebice o tržišnoj strukturi na tome mjerodavnom tržištu.

¹ SL L 285, 29.12.1971., str. 46.

* S učinkom od 1. prosinca 2009., članak 81. Ugovora o EZ-u postao je članak 101. Ugovora o funkcioniranju Europske unije. Dva su članka u svojoj biti istovjetna. U smislu ove Uredbe pozivanja na članak 101. Ugovora o funkcioniranju EU treba razumijevati kao pozivanja na članak 81. Ugovora o EZ-u tamo gdje je to primjereno. Ugovor o funkcioniranju EU također je uveo određene promjene u terminologiji, primjerice zamjenjujući „Zajednicu“ izrazom „Unija“ i „zajedničko tržište“ „unutarnjim tržištem“. Terminologija Ugovora o funkcioniranju EU korištena je kroz čitavu ovu Uredbu.

² SL L 304, 5.12.2000., str. 3.

(5) Pogodnost izuzeća utvrđena ovom Uredbom treba biti ograničena na one sporazume za koje se s dostatnom sigurnošću može pretpostaviti da zadovoljavaju uvjete iz članka 101. stavka 3. Ugovora.

(6) Sporazumi o specijalizaciji u proizvodnji općenito pridonose poboljšanju proizvodnje ili distribucije roba ako sudionici sporazuma posjeduju usporedive vještine, sredstva odnosno aktivnosti, jer se tako mogu usredotočiti na proizvodnju određenih proizvoda i uslijed toga poslovati učinkovitije i isporučiti jeftiniju robu. Isto općenito vrijedi i za sporazume o specijalizaciji u pripremi usluga. Vjerojatno je da će, ako postoji učinkovito tržišno natjecanje, potrošači imati znatan udjel u proizašlim koristima.

(7) Takve prednosti mogu proizaći iz sporazuma kojima jedan sudionik sporazuma u cijelosti ili djelomično odustaje od proizvodnje određenih proizvoda ili pripreme određenih usluga u korist druge („jednostrana specijalizacija“), zatim iz sporazuma kojima svaki sudionik u cijelosti ili djelomično odustaje od proizvodnje određenih proizvoda ili pripreme određenih usluga u korist drugog sudionika („uzajamna specijalizacija“) i iz sporazuma kojima se sudionici obvezuju zajednički proizvoditi određene proizvode ili pripremati određene usluge („zajednička proizvodnja“). U smislu ove Uredbe, kod pojmova jednostrane i uzajamne specijalizacije ne zahtijeva se smanjenje kapaciteta sudionika, budući da je dostatno smanjiti opseg njihove proizvodnje. Koncept zajedničke proizvodnje, međutim, ne iziskuje od sudionika da smanje svoje pojedinačne proizvodne djelatnosti izvan opsega predviđene zajedničke proizvodnje.

(8) Priroda sporazuma o jednostranoj i uzajamnoj specijalizaciji pretpostavlja da sudionici djeluju da istom proizvodnom tržištu. Nije nužno da sudionici djeluju na istom zemljopisnom tržištu. Slijedom toga, primjena ove Uredbe na sporazume o jednostranoj i uzajamnoj specijalizaciji treba biti ograničena na situacije u kojima sudionici djeluju na istom proizvodnom tržištu. Sporazumi o zajedničkoj proizvodnji mogu biti zaključeni između sudionika koji već djeluju na istom proizvodnom tržištu, ali i između sudionika koji žele ući na proizvodno tržište putem sporazuma. Stoga sporazumi o zajedničkoj proizvodnji trebaju biti obuhvaćeni ovom Uredbom bez obzira na to jesu li sudionici već aktivni na istom proizvodnom tržištu.

(9) Kako bi se osiguralo da se koristi od specijalizacije ostvare bez da jedna strana napusti tržište nakon proizvodnje, jednostrani i recipročni sporazumi o specijalizaciji trebaju biti obuhvaćeni ovom Uredbom samo tamo gdje propisuju obveze nabave i kupnje ili zajedničke distribucije. Obveze nabave i kupnje mogu, ali ne moraju, biti isključive prirode.

(10) Može se pretpostaviti da, ako udjel sudionika na mjerodavnom tržištu proizvoda koji su predmet sporazuma o specijalizaciji ne prelazi određenu razinu, sporazumi u pravilu dovode do gospodarskih koristi u obliku ekonomije razmjera ili obujma ili boljih proizvodnih tehnologija, istovremeno omogućujući potrošačima znatan udjel u nastalim koristima. Međutim, ako su proizvodi, koji se proizvode prema ugovoru o specijalizaciji, poluproizvodi koje jedan ili više sudionika u cijelosti ili djelomično koriste kao proizvodni ulaz za svoju vlastitu proizvodnju određenih silaznih proizvoda koje zatim prodaju na tržištu, izuzeće koje predviđa ova Uredba također bi trebalo biti uvjetovano time da udjel koji sudionici ostvaruju na mjerodavnom tržištu tih silaznih proizvoda ne prelazi određenu razinu. U takvom slučaju samo promatranje tržišnog udjela sudionika na razini poluproizvoda zanemarilo bi potencijalni rizik zatvaranja tržišta ili povećanja cijena proizvodnih ulaza za konkurente koji djeluju na razini silaznih proizvoda. Međutim, ne postoji pretpostavka niti da su sporazumi o specijalizaciji obuhvaćeni člankom 101. stavkom 1. Ugovora, niti da oni ne ispunjavaju uvjete iz članka 101. stavka 3. Ugovora u slučaju prelaska praga tržišnog udjela, utvrđenog ovog

Uredbom, ili neispunjenja ostalih uvjeta iz ove Uredbe. U takvim slučajevima, potrebno je provesti pojedinačnu ocjenu sporazuma o specijalizaciji prema članku 101. Ugovora.

(11) Ova Uredba ne bi trebala izuzimati sporazume koji sadržavaju ograničenja koja nisu prijeko potrebna kako bi se postigli pozitivni učinci proizašli iz sporazuma o specijalizaciji. U načelu, sporazumi koji sadrže određena stroga ograničenja tržišnog natjecanja koja se odnose na određivanje cijena koje se zaračunavaju trećim stranama, ograničavanje obujma proizvodnje ili prodaje i dodjeljivanje tržišta ili klijenata, trebaju biti isključeni iz povlastice izuzeća koje utvrđuje ova Uredba bez obzira na tržišni udjel sudionika.

(12) Ograničenje tržišnog udjela, neizuzimanje određenih sporazuma i uvjeti predviđeni ovom Uredbom trebali bi osigurati da sporazumi na koje se odnosi skupno izuzeće ne omoguće sudionicima uklanjanje tržišnog natjecanja u odnosu na znatan dio dotičnih proizvoda ili usluga.

(13) U pojedinom slučaju u kojem sporazum, na koji se primjenjuje izuzeće predviđeno ovom Uredbom, ipak proizvodi učinke u suprotnosti s člankom 101. stavkom 3. Ugovora, Komisija može opozvati povlasticu skupnih izuzeća iz ove Uredbe prema članku 29. stavku 1. Uredbe Vijeća (EZ) br. 1/2003 od 16. prosinca 2002. o primjeni pravila o tržišnom natjecanju utvrđenih u člancima 81. i 82. Ugovora³.

(14) U pojedinom slučaju u kojem sporazum, na koji se primjenjuje izuzeće predviđeno ovom Uredbom, ipak proizvodi učinke u suprotnosti s člankom 101. stavkom 3. Ugovora na teritoriju države članice ili njegovom dijelu, a taj teritorij ima sva obilježja zasebnog zemljopisnog tržišta, tijelo za tržišno natjecanje te države članice može opozvati povlasticu skupnih izuzeća iz ove Uredbe prema članku 29. stavku 2. Uredbe (EZ) br. 1/2003 u odnosu na teritorij te države članice ili njegov dio.

(15) Povlastica iz ove Uredbe može biti opozvana prema članku 29. Uredbe (EZ) br. 1/2003 ako je, primjerice, mjerodavno tržište vrlo koncentrirano i tržišno je natjecanje već oslabilo, posebice uslijed pojedinačnih tržišnih položaja ostalih tržišnih sudionika ili veza između ostalih tržišnih sudionika koje su stvorene kroz paralelne sporazume o specijalizaciji.

(16) Kako bi se olakšalo zaključivanje sporazuma o specijalizaciji, što se može odraziti na strukturu sudionika sporazuma, razdoblje važenja ove Uredbe treba odrediti na 12 godina,

DONIJELA JE OVU UREDBU:

Članak 1.

Definicije

U smislu ove Uredbe primjenjuju se sljedeće definicije:

(a) „sporazum o specijalizaciji“ označava jednostrani sporazum o specijalizaciji, uzajamni sporazum o specijalizaciji ili sporazum o zajedničkoj proizvodnji;

(b) „jednostrani sporazum o specijalizaciji“ označava sporazum između dvaju sudionika koji djeluju na istom proizvodnom tržištu, a temeljem kojeg jedan sudionik sporazuma pristaje prestati proizvoditi određene proizvode ili se uzdržavati od proizvodnje tih proizvoda,

³ SL L 1, 4.1.2003., str. 1.

odnosno kupovati te proizvode od drugog sudionika koji pristaje proizvoditi i isporučivati te proizvode;

(c) „uzajamni sporazum o specijalizaciji“ označava sporazum između dvaju ili više sudionika koji djeluju na istom proizvodnom tržištu, temeljem kojeg dva ili više sudionika sporazuma na uzajamnoj osnovi u cijelosti ili djelomično prestaju ili se uzdržavaju od proizvodnje određenih, ali različitih proizvoda i kupuju te proizvode od drugih sudionika sporazuma koji pristaju proizvoditi i isporučivati te proizvode;

(d) „sporazum o zajedničkoj proizvodnji“ označava sporazum, temeljem kojeg dva ili više sudionika sporazuma zajednički proizvode određene proizvode;

(e) „sporazum“ označava sporazum, odluku udruženja poduzetnika ili usklađeno djelovanje;

(f) „proizvod“ označava robu ili uslugu, uključujući i polu-gotovu robu i/ili usluge i finalne proizvode i/ili usluge, uz iznimku usluga distribucije i iznajmljivanja;

(g) „proizvodnja“ označava proizvodnju roba ili pripremu usluga i uključuje proizvodnju putem kooperanata (podizvođača);

(h) „priprema usluga“ označava aktivnosti koje su uzlazno u odnosu na pružanje usluga klijentima;

(i) „mjerodavno tržište“ označava mjerodavno proizvodno i zemljopisno tržište kojem pripadaju proizvodi koji su predmetom ugovora o specijalizaciji i, dodatno, ako su ti proizvodi poluproizvodi koje jedan ili više sudionika sporazuma u cijelosti ili djelomično koriste za vlastitu proizvodnju silaznih proizvoda, to je mjerodavno proizvodno i zemljopisno tržište kojem pripadaju ti silazni proizvodi;

(j) „proizvod koji je predmet specijalizacije“ označava proizvod koji se proizvodi prema sporazumu o specijalizaciji;

(k) „silazni proizvod“ označava proizvod za koji jedan ili više sudionika sporazuma proizvod koji je predmet specijalizacije koriste kao proizvodni ulaz i koji ti sudionici prodaju na tržištu;

(l) „konkurentski poduzetnik“ označava stvarnog ili potencijalnog konkurenta;

(m) „stvarni konkurent“ označava poduzetnika koji djeluje na istom mjerodavnom tržištu;

(n) „potencijalni konkurent“ označava poduzetnika koji bi vjerojatno, u slučaju nepostojanja sporazuma o specijalizaciji, na stvarnim osnovama, a ne samo kao puka teoretska mogućnost, u slučaju malog ali stalnog povećanja relativnih cijena u roku ne duljem od tri godine poduzeo neophodna dodatna ulaganja ili druge potrebne troškove zamjene kako bi ušao na mjerodavno tržište;

(o) „obveza isključive opskrbe“ označava obvezu neopskrbljivanja konkurentskog poduzetnika, već samo stranke sporazuma, proizvodima koji su predmet specijalizacije;

(p) „obveza isključive kupnje“ označava obvezu kupovanja proizvoda koji je predmet specijalizacije samo od sudionika sporazuma;

(q) „zajednička“ u smislu distribucije znači da sudionici:

(i) distribuciju proizvoda provode kroz zajednički tim, organizaciju odnosno poduzetnika, ili

(ii) treću stranu imenuju distributerom na isključivoj ili neisključivoj osnovi, uz uvjet da treća strana nije konkurentski poduzetnik;

(r) „distribucija“ označava distribuciju, uključujući prodaju dobara i pružanje usluga.

2. U smislu ove Uredbe izrazi „poduzetnik“ i „sudionik“ uključuju njihove pripadajuće povezane poduzetnike.

„Povezani poduzetnici“ označavaju:

(a) poduzetnike u kojima je jedan sudionik sporazuma o specijalizaciji, izravno ili neizravno:

(i) ovlašten da iskoristi više od polovine glasačkog prava, ili

(ii) ovlašten imenovati više od polovine članova nadzornoga odbora, upravnoga odbora ili tijela koja zakonito predstavljaju tog poduzetnika, ili

(iii) je ovlašten voditi poslove toga poduzetnika;

(b) poduzetnike koji su izravno ili neizravno ovlašteni, putem jednog sudionika sporazuma, za prava ili ovlaštenja navedena pod (a);

(c) poduzetnike u kojima poduzetnik naveden pod (b) ima izravno ili neizravno prava ili ovlaštenja navedena pod (a);

(d) poduzetnike u kojima sudionik sporazuma o specijalizaciji zajedno s jednim ili više poduzetnika navedenih pod (a), (b) ili (c), odnosno u kojima dva ili više tih poduzetnika zajednički imaju prava ili ovlaštenja navedena pod (a);

(e) poduzetnike u kojima prava ili ovlaštenja navedena pod (a) zajednički drže:

(i) sudionici sporazuma o specijalizaciji ili njihovi odnosni povezani poduzetnici navedeni u točkama od (a) do (d), ili

(ii) jedan ili više sudionika sporazuma o specijalizaciji odnosno jedan ili više njihovih povezanih poduzetnika navedenih u točkama od (a) do (d) i jedna ili više trećih strana.

Članak 2.

Izuzeće

1. Sukladno članku 101. stavku 3. Ugovora i prema odredbama ove Uredbe, ovime se određuje da se članak 101. stavak 1. ne odnosi na sporazume o specijalizaciji.

Ovo se izuzeće primjenjuje u mjeri u kojoj takvi sporazumi sadrže ograničenja tržišnog natjecanja obuhvaćena člankom 101. stavkom 1. Ugovora.

2. Izuzeće predviđeno u stavku 1. također se odnosi na sporazume o specijalizaciji čije se odredbe odnose na dodjeljivanje ili licenciranje prava intelektualnog vlasništva jednom sudioniku ili više njih, uz uvjet da te odredbe ne predstavljaju primarni predmet takvih sporazuma, već su izravno vezane i potrebne za njihovu provedbu.

3. Izuzeće predviđeno u stavku 1. također se odnosi na sporazume o specijalizaciji, kod kojih:

(a) sudionici prihvaćaju obvezu isključive kupnje ili isključive isporuke; ili

(b) sudionici nisu neovisni u prodaji proizvoda koji su predmet specijalizacije, nego zajednički distribuiraju te proizvode.

Članak 3.

Prag tržišnog udjela

Izuzeće predviđeno u članku 2. primjenjuje se pod uvjetom da zbrojeni tržišni udjel sudionika ne prelazi 20% tržišnog udjela na mjerodavnom tržištu.

Članak 4.

Teška ograničenja

1. Izuzeće predviđeno člankom 2. ne odnosi se na sporazume o specijalizaciji koji, izravno ili neizravno, samostalno ili zajednički s drugim čimbenicima pod kontrolom sudionika, za svoj cilj imaju:

(a) utvrđivanje cijena pri prodaji proizvoda trećim stranama uz iznimku određivanja cijena koje se zaračunavaju neposrednim klijentima u kontekstu zajedničke distribucije;

(b) ograničenje proizvodnje ili prodaje uz iznimku:

(i) odredbi o dogovorenoj količini proizvoda u kontekstu jednostranih ili uzajamnih sporazuma o specijalizaciji ili o određivanju kapaciteta i obujma proizvodnje u kontekstu sporazuma o zajedničkoj proizvodnji; i

(ii) određivanja ciljanih prihoda od prodaje u kontekstu zajedničke distribucije;

(c) podjelu tržišta ili klijenata.

Članak 5.

Primjena praga tržišnog udjela

U svrhu primjenjivanja praga tržišnog udjela predviđenoga u članku 3. primjenjuju se sljedeća pravila:

(a) tržišni udjel izračunava se na temelju vrijednosti prihoda od prodaje na tržištu; ako ti podaci nisu dostupni, procjene temeljene na drugim pouzdanim podacima o tržištu, uključujući količine robe prodane na tržištu, mogu se koristiti pri utvrđivanju tržišnog udjela sudionika;

(b) tržišni udjel izračunava se na temelju podataka koji se odnose na prethodnu kalendarsku godinu;

(c) tržišni udjel koji drže poduzetnici navedeni u točki (e) drugog podstavka članka 1. stavka 2. jednako se dijeli na svakog poduzetnika koji ima prava ili ovlaštenja nabrojena u točki (a) toga podstavka;

(d) ako tržišni udjel naveden u članku 3. početno nije veći od 20% već kasnije raste iznad ove razine a ne prijeđe 25%, izuzeće predviđeno u članku 2. se i dalje primjenjuje na razdoblje od

dvije uzastopne kalendarske godine nakon one godine u kojoj je prag od 20% prvi puta prijeđen;

(e) ako tržišni udjel naveden u članku 3. početno nije veći od 20% već kasnije raste iznad 25%, izuzeće navedeno u članku 2. nastavlja se primjenjivati za vrijeme od jedne kalendarske godine nakon one godine u kojoj je razina od 25% prvi puta prijeđena;

(f) pogodnost iz točaka (d) i (e) ne smije se zbrajati kako bi se premašilo razdoblje od dvije kalendarske godine.

Članak 6.

Prijelazno razdoblje

Zabrana utvrđena u članku 101. stavku 1. Ugovora ne primjenjuje se u razdoblju od 1. siječnja 2011. do 31. prosinca 2012. na sporazume koji su već na snazi od 31. prosinca 2010., a ne udovoljavaju uvjetima za izuzeće navedenima u ovoj Uredbi već udovoljavaju uvjetima za izuzeće navedenima u Uredbi (EZ) br. 2658/2000.

Članak 7.

Razdoblje važenja

Ova Uredba stupa na snagu 1. siječnja 2011.

Ističe 31. prosinca 2022.

Ova Uredba u cijelosti obvezuje i izravno se primjenjuje u svim državama članicama.

Sastavljeno u Bruxellesu, ...

Za Komisiju

Predsjednik
José Manuel Barroso